

Zamecki, Stefan

Praca doktorska o problemach metodologicznych odkryć Lavoisiera

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 17/2, 398-399

1972

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

pernikańskiej do Chin i Japonii¹. Oceniał miejsce Benedykta Polaka w średniowiecznym podróżnictwie europejskim². Na gruncie nowych materiałów źródłowych ukazał wielkość zasług wybitnego podróżnika naszego Michała Boyma³, uwzględniając polonica japońskie⁴ i odwołując się do historycznych przykładów stosunków polsko-japońskich. Polskie związki z krajami Dalekiego Wschodu przedstawił na szerokim tle kontaktów innych państw europejskich z tym rejonem, których w średniowieczu najwybitniejszym reprezentantem był Marco Polo⁵. Nie pomijał też problematyki rozwoju wiedzy o krajach orientalnych w przeszłości, jaką np. w XVII w. reprezentował Athanasius Kircher⁶. Sięgał też do innych problemów zajmujących żywo uczonych współczesnych, jak np. przedkolumbijskie podróże i odkrycia⁷.

J. B.

PRACA DOKTORSKA O PROBLEMACH METODOLOGICZNYCH ODKRYĆ LAVOISIERA

W dniu 15 listopada 1971 r. odbyła się na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego publiczna obrona rozprawy doktorskiej mgr Elżbiety Pétruskiej-Madej pt. *Niektóre problemy metodologiczne odkryć Lavoisiera*. Praca ta wykonana została pod kierunkiem doc. W. Krajewskiego; recenzentami byli: doc. S. Amsterdamski i doc. H. Stonert.

Rozprawa składa się z Wstępu oraz siedmiu rozdziałów: *Teoria flogistonowa, Odkrycie roli tlenu w procesach spalania, Odkrycie prawa zachowania masy, Zasady metodologiczne Lavoisiera, Lavoisier a tradycja filozoficzna, Lavoisier a tradycja chemiczna, Lavoisier a sens pojęcia odkrycia naukowego*. Całość pracy dopełniają przypisy oraz wykaz cytowanej literatury.

¹ *The Penetration of the Copernican Theory into Feudal Japan*. „Journal of the Asiatic Society” London 1944 s. 52—61; *Notes of the Copernican Theory in China, Seventeenth-Nineteenth Centuries*. „Journal of the Royal Asiatic Society” London 1945 s. 30—38; *Copernican Astronomy in Old China and Japan*. „Bulletin of the Polish Institute of Sciences and Letters”, 3: New York 1946 s. 699—717.

² *Benoit le Polonois, dit le Vratislavien, et son role dans l'union de la Ruthenie de Halicz avec Rome en 1246*. „Antemurale” Vol. 1: Roma 1954 s. 39—50; *The Mission of Giovanni de Plano Carpini and Benedict the Pole of Vratislavia*. „The Journal of Ecclesiastical History” Vol. 7: London 1956 nr 1 s. 12—20.

³ *Note on the Spelling of the Family Name of Michael Boym (1612—1659) Missionar in China*. „Rocznik Orientalistyczny” 1949 s. 235—238; *The Writing of Michael Boym. Monumenta Serica*. „Journal of the Oriental Studies” 14: Tokyo 1955 s. 481—538; *The Seventeenth Century Maps of China: An Inquiry in the Compilations of European Cartographers*. „Imago Mundi” 13: 1956 s. 116—136; *The Mappa Imperii Sinarum of Michael Boym*. „Imago Mundi” 19: 1965 s. 113—115.

⁴ *Polonica japońskie: materiały japońskie dotyczące wpływów kulturalnych oraz wiedzy o Polsce w Japonii*. „Teki Historyczne” („Historical Papers”) 6: London 1954 nr 3/4 s. 160—174.

⁵ *The Laurentian Bible of Marco Polo*. „Journal of the American Oriental Society” 75: New Haven 1955 nr 3 s. 173—179; *Milione of Marco Polo. According to the Newly Discovered Documents*. „T'oung Pao” 48: 1960 s. 447—452; *Recent Studies on Marco Polo*. „Journal of the American Oriental Society” 76: 1956 s. 228—229.

⁶ *Athanasius Kircher's China Illustrata*. „Osiris” 10: Bruges 1952 s. 385—411.

⁷ *Notes and Remarks on the Newly Discovered Tartar Relation and the Vinland Map*. „Journal of the American Oriental Society” 86: 1966 s. 373—376; *The Tartar Relation and the Vinland Map: The Their Significance and Character*, in the Symposium vol.: *Proceeding of the Vinland Map Conference* (Międzynarodowe Sympozjum zorganizowane przez Smithsonian Institution). University of Chicago Press 1971 s. 93—103.

W wyniku pomyślnej obrony powyższej rozprawy Rada Wydziału Nauk Społecznych UW nadała mgr E. Petruskiej-Madej stopień naukowy doktora filozofii.

Stefan Zamecki

KRONIKA ZAGRANICZNA

NOWE CZASOPISMO HISTORYCZNO-MATEMATYCZNE

Utworzona formalnie w sierpniu 1971 r. Komisja Historii Matematyki Sekcji Historii Nauki Międzynarodowej Unii Historii i Filozofii Nauki rozpoczęła organizacyjną działalność już dwa lata wcześniej¹. W trakcie przygotowania jest zatem m.in. międzynarodowy indeks historyków matematyki, a przede wszystkim opracowano projekt utworzenia nowego czasopisma o tytule „Historia Mathematica”.

Czasopismo ma publikować w jednym z 4 głównych języków kongresowych artykuły, recenzje, notatki i informacje z szeroko rozumianego zakresu historii matematyki, a zatem z zakresu „biografiki, kształcenia, filozofii, zastosowań, organizacji, instytucji, metodologii, historiografii oraz związków z innymi naukami, techniką i ogólną historią” — jak czytamy w wydany w listopadzie 1971 r. pierwszym, jednokartkowym numerze biuletynu Komisji: „Notae de Historia Mathematica”.

Redaktorem czasopisma będzie — przynajmniej w okresie organizacyjnym — przewodniczący Komisji prof. Kenneth O. May² (adres: Historia, Math Dept, Univ Toronto, Toronto 181, Canada). Lata 1972—1973 przeznaczono na prace organizacyjne oraz na zebranie materiału do pierwszego tomu „Historia Mathematica”, którego wydanie przewiduje się na lata 1973—1974.

E. O.

ZSRR

PROGRAMY UNIWERSYTECKIE HISTORII GEOGRAFII W ZSRR

Już od lat co najmniej kilkunastu publikowane są w Związku Radzieckim szczegółowe programy z historii geografii oraz osobne opracowania omawiające ich metodykę i zastosowanie w pracy dydaktycznej. Najdokładniej rozbudowane są założenia programowe przeznaczone dla wydziałów geograficznych studium zaocznego i uniwersytetów wieczorowych (dla pracujących). We wstępie do *Programu historii geografii* czytamy: „...wykłady z historii geografii powinny obrazować, jak zdobywano wiedzę o przyrodzie otaczającej człowieka, czy i o ile na przestrzeni wieków przeobrażała się ona, ulegała zmianom i stawała się systematyczną wiedzą o całym ziemskim globie. Wskazane jest, aby wykłady wyjaśniały, jak nagromadzone fakty przyczyniły się do uogólnienia naukowej teorii, jak myśl badawcza człowieka dociekała przyczyn obserwowanych zjawisk, jak starała się poznać pra-

¹ Por. wyżej w niniejszym numerze sprawozdanie ze Zgromadzenia Ogólnego Sekcji Historii Nauki.

² Por. w nrze 1/1969 „Kwartalnika” (s. 196) krótką informację o pobycie prof. Maya w Polsce.